

TÜRKİYE’NİN DOĞU AKDENİZ’İ GÜVENLİKLEŞTİRMESİ: 2018 – 2020 ARASI İNCELEME TURKEY’S SECURITIZATION OF THE EASTERN MEDITERRANEAN 2018 – 2020 REVIEW

Bedir SARICI

Anadolu Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, Doktora Adayı

bedirsarici@anadolu.edu.tr

ORCID ID: 0000-0001-8693-280X

ÖZET

Geliş Tarihi:

22.8.2021

Kabul Tarihi:

24.3.2022

Yayın Tarihi:

31.3.2022

Anahtar Kelimeler

Türkiye
Doğu Akdeniz
Güvenlikleştirme
Dış Politika

Keywords

Turkey
Eastern
Mediterranean
Securitization
Foreign Policy

Türkiye'nin yakın zamanda dış politikada yaşadığı sorunlara Doğu Akdeniz'de yaşanan hidrokarbon arama anlaşmazlığı eklenmiştir. Doğu Akdeniz'de hidrokarbon arama anlaşmazlığı Türkiye ile Güney Kıbrıs Rum Yönetimi arasında devam eden kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölge sınırlarının belirlenememesi sorununun bir uzantısı olarak görülebilir. Lakin Doğu Akdeniz'de varlığı kanıtlanmış hidrokarbonların olması, bu hidrokarbonların Avrupa'ya taşınması için planlanan Eastmed Boru Hattı projesi, Libya ve Suriye'de devam eden iç karışıklıklar; Doğu Akdeniz'de hidrokarbon arama anlaşmazlığını daha karmaşık hale getirmektedir. Bunların neticesinde Türkiye'nin Doğu Akdeniz'e yönelik politikalar geliştirmesi ve güvenleştirmesi önlemler alması kaçınılmazdır. Bu makale, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'i 2018 – 2020 arasında nasıl güvenleştirdiğini bulmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın Doğu Akdeniz'deki anlaşmazlığa yönelik söz edimleri incelenmiş ve Türkiye'nin Doğu Akdeniz'i güvenleştiren iki tane güvenleştirmesi önlem aldığı tespit edilmiştir. Makalede ayrıca Türkiye'nin Doğu Akdeniz'e yönelik aldığı güvenleştirmesi önlemler sonrası bölgeye yönelik şu an için sabit bir dış politikası olduğu ve artık Doğu Akdeniz hidrokarbon arama anlaşmazlığının güvenlik-dışlaştığı iddia edilmektedir.

ABSTRACT

The hydrocarbon exploration conflict in the Eastern Mediterranean has been added to the problems Turkey has recently experienced in foreign policy. The hydrocarbon exploration dispute in the Eastern Mediterranean can be seen as an extension of the ongoing problem of the inability to define the continental shelf and exclusive economic zone boundaries between Turkey and Greek Administration of Southern Cyprus. However, the presence of proven hydrocarbons in the Eastern Mediterranean, the Eastmed Pipeline project planned to transport these hydrocarbons to Europe, and the ongoing internal turmoil in Libya and Syria make the hydrocarbon exploration conflict in the Eastern Mediterranean more complex. As a result of these, it is inevitable for Turkey to develop policies towards the Eastern Mediterranean and take securitizing measures. This article aims to find out how Turkey securitized the Eastern Mediterranean between 2018 and 2020. For this purpose, the speech acts of the President of the Republic of Turkey, Recep Tayyip Erdoğan, regarding the conflict in the Eastern Mediterranean were examined and it was determined that Turkey took two securitizing measures while securitizing the Eastern Mediterranean. In the article, it is also claimed that Turkey has a fixed foreign policy towards the region after the securitization measures taken towards the Eastern Mediterranean, and that the Eastern Mediterranean hydrocarbon exploration conflict has become desecuritized.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.985860>

Atıf/Cite as: Sarıcı, B. (2022). Türkiye'nin Doğu Akdeniz'i Güvenleştirmesi: 2018 – 2020 Arası İnceleme. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 12(1),19-33.

Giriş

Türkiye ile Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) arasında yarım yüzyılı geçkin süredir anlaşmazlıklar sürmektedir. 1960'ların başında Kıbrıs adasının bağımsız bir ülke olması ve 1974 yılına kadar adada süre gelen Türk ve Rum tarafı arasındaki çatışmalar ve anlaşmazlıklar Türkiye'nin 1974 yılında Kıbrıs Barış Harekâtını yapmasına sebep olmuştur (Eroğlu, 2002). Belirtilen tarihten sonra Kıbrıs meselesi Türkiye'nin en önemli dış politika gündemlerinden biri haline gelmiştir. Kıbrıs adasında Türk ve Rum taraflarının birleşmesini öngören Annan Planı, 2004 yılında yapılan referandumlarda Türk tarafının birleşmeyi kabul etmesine karşın Rum tarafının kabul etmemesi sebebiyle hayata geçmemiştir (Dinçer, 2019). Türkiye'nin yakın tarihteki Kıbrıs'a yönelik politikası adada iki devletli çözüm şeklindedir. Kıbrıs adasının güneyinin Türkiye hariç diğer devletlerce egemen bir devlet olarak tanınması ve 1974 Kıbrıs Barış Harekâtının uluslararası toplumda işgal olarak değerlendirilmesi Türkiye'ye Kıbrıs'a yönelik kısıtlı hareket alanı sağlamakta ve sorunların çözümünü zorlaştırmaktadır (Günel, 2010).

Türkiye ile Yunanistan arasında ise hali hazırda Ege denizindeki kıta sahanlığı, karasuları, hava sahası ve uçuş bilgi bölgesi (FIR) anlaşmazlıkları ve Doğu Akdeniz'deki adaların silahlandırılması sorunları güncelliği korumaktadır (Heraclides, 2010). Türkiye'nin GKRY ile Kıbrıs adasının ve Kıbrıslı Türklerin statüsü ile ilgili sorunlara ek olarak kıta sahanlığı, münhasır ekonomik bölge sınırlarının çizilmesi gibi Yunanistan ile yaşadığı sorunlara benzer sorunlar bulunmaktadır. Yakın geçmişte ise Türkiye'nin yaşadığı tüm bu sorunlara Doğu Akdeniz'de hidrokarbon arama ve çıkarma sorunu eklenmiştir.

Bu çalışma yakın geçmişte ortaya çıkan Doğu Akdeniz'de hidrokarbon arama ve çıkarma anlaşmazlığına ve Türkiye'nin bu duruma karşı hangi güvenlikleştirici önlemleri aldığına odaklanmıştır. Çalışma teori olarak Kopenhag Okulunun güvenlikleştirme teorisini, araştırma yöntemi olarak eleştirel söylem analizini kullanmıştır. Dolayısıyla bu çalışma ilk olarak "Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme" bölümü ile başlamış ve sonra sırasıyla "Eleştirel Söylem Analizi", "Doğu Akdeniz'de Hidrokarbon Arama Anlaşmazlığı", "Türkiye'nin Doğu Akdeniz'i Güvenliklestirmesi" bölümleri ile devam etmiş ve sonuca bağlanmıştır.

Her çalışmada olduğu gibi bu çalışmanın da sınırlılıkları bulunmaktadır. İlk olarak, çalışma 2018 – 2020 arası dönemi kapsamaktadır. Bunun sebebi Doğu Akdeniz'de hidrokarbon arama anlaşmazlığının başlangıcının 2018 yılı olması ve Türkiye'nin aldığı güvenlikleştirici önlemlerini 2018 ve 2019 yıllarında almış olmasıdır. İkinci olarak, çalışmada güvenlikleştirici aktör olarak Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan seçilmiştir. Dolayısıyla güvenlikleştirici söylem olarak sadece Sayın Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarına yer verilmiştir. Bu noktada belirtmekte fayda var ki Dışişleri Bakanı, Milli Savunma Bakanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ya da konuyla alakalı hükümetteki diğer görevlilerin açıklamalarına çalışmanın yapılabirliği açısından yer verilmemiştir.

Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme

Barry Buzan ilk baskısı 1983 yılında yapılan *People, States and Fear* kitabı ile Kopenhag Okulu'nun temellerini atmıştır. Buzan kitabında Soğuk Savaş'ın geleneksel devlet merkezci ve askeri güvenlik anlayışını eleştirmiş, güvenlik meselelerinin sadece askeri konular olmasından ziyade ekonomik, toplumsal ve hatta çevresel olabileceğini öne sürmüştür (Buzan, 1983). Buzan güvenliğin referans nesnelere ilgili bu düşüncelerini daha sonra Ole Wæver ve Jack de Wilde ile geliştirerek Okulun en önemli kavramlarından biri olan Güvenlik Sektörlerine dönüştürmüştür. Buzan ve diğerleri askeri, siyasi, ekonomik, toplumsal ve çevresel olmak üzere beşe ayrılan güvenlik sektörleri ile güvenliğin referans nesnesini sadece devlet olmaktan çıkarmış toplum, birey ve yerküreyi de dahil etmiştir (Buzan, Wæver ve de Wilde, 1998). Diğer taraftan Ole Wæver 1995 yılında "güvenlikleştirme" (securitisation) kavramını (Wæver, 1995) akademik dünyaya tanıttasının ardından Barry Buzan ve Jaap de Wilde ile birlikte kavramı detaylandırarak günümüzdeki formuna ayrıntılı bir şekilde yerleştirmiştir (Buzan, Wæver ve de Wilde, 1998). Buzan, Weaver ve de Wilde'in Kopenhag Barış Araştırmaları Enstitüsü adına yaptığı bu çalışmaları hem bütün olarak eleştirmek hem de bahsedilen yazarların buldukları yere istinaden "Kopenhag Okulu" denmiştir (McSweeney, 1996).

Wæver'in güvenlikleştirme kavramının başlangıç noktası "güvenlik" kavramının iki problematik yönüne bakmayı tercih etmesidir. Bunlardan birincisi, güvenliğin siyasi tartışmalara bakılmaksızın sanki gerçek, sabit bir varoluşa sahip şekilde tasvir edilmesidir. İkincisi ise doğal ya da yapılması gereken bir siyasi hedef olarak güvenlik maksimizasyonunun iyi bir şey olarak lanse edilmesidir (Wæver, 1989). Kopenhag Okulu yaptığı çalışmalarla "güvenlik" kavramına ontolojik ve epistemolojik olarak yeni bir yaklaşım getirmektedir. Güvenlik nesnel bir şey

değildir ve söz edimiyle (speech act) ortaya çıkar. Söz edimi böylece güvenliğin birincil gerçekliğini ortaya çıkarır. Söylenen sözlerden herkesin ne anlam çıkardığı ya da ne anlatmak istediği değişebileceği için söz edimi öznel-arası (intersubjective) olarak gerçekleşir (Akgül-Açıkmeşe, 2011; Hisarlıoğlu, 2019).

Buzan ve Wæver güvenikleştirmeyi, siyasi bir topluluk ya da elitin bir şeyi varoluşsal bir tehdit olarak görmek adına, öznel-arası bir anlayışın inşa edildiği söylemsel bir süreç olarak tanımlamaktadır ve bu varoluşsal tehditle başa çıkmak için acil, istisnai veya olağanüstü tedbirler alma çağrısında bulunulmalıdır (Buzan ve Wæver, 2003). Güvenikleştirme doğrusal ve dinamik bir güvenlik inşası mekanizması sunar ve birkaç ana bileşenden oluşur. İlk adımda, güvenikleştirici aktör, kendisinin konu ettiği referans nesnesinin hayatta kalmasını tehdit eden bir tehdidin varlığını iddia eder ve bir tehdit anlatımı oluşturur. Güvenikleştirici aktör, tehdit seviyesinin kritik olduğunu iddia ederek var olan düzenin ya da statükonun değişmesi için olağandışı acil durum önlemlerinin alınmasını öneren söz edimini dinleyicilere ya da kamuoyuna sunar. Şu ana kadar ki bu süreçte güvenikleştirme hamlesi ya da çabası denir. Eğer son adımda dinleyiciler güvenikleştirici aktörün söz edimini makul bulup kabul ederse güvenikleştirme başarıyla tamamlanmış olur (Buzan, Wæver ve de Wilde, 1998; Buzan ve Wæver, 2007). Referans nesnelere, varoluşunun tehdit edildiği düşünülen ve bu sebeple hayatta kalması meşrulaştırılan şeylerdir. Uygulamada, güvenikleştirici aktörler herhangi bir şeyi referans nesnesi olarak inşa etmeye çalışabilirler (Buzan, Wæver ve de Wilde, 1998). Bunun yanında referans nesnenin inşası, diğerlerinin ötekileştirilmesiyle toplumlara kimlik kazandıran da bir süreçtir (Wæver, 2007).

Güvenikleştirici aktör; güvenikleştirici söz edimini gerçekleştiren, varoluşsal olarak tehdit altındaki bir referans nesnesini güvenikleştirmeye çalışan bir birey veya gruptur (Buzan, Wæver ve de Wilde, 1998). Hiç kimse bir referans nesnesini güvenikleştirme konusunda dışlanmasa da güvenikleştirici aktörler arasındaki ilişkiler eşit veya simetrik olmadığından, toplumda geniş kitlelerce tanınmış birinin güvenikleştirme süreci diğerlerine göre daha olumlu sonuçlanır. Güvenlik alanında farklı çevrelerden aktörler güvenikleştirici rollere bürünmek istemesine rağmen genel kanı güvenliği zaten elinde tutan siyasi elitlerin güvenikleştirme konusunda daha ayrıcalıklı olduğudur (Buzan, Wæver ve de Wilde, 1998; Salter, 2008). Bununla birlikte, devlet dışı aktörler yeterli toplumsal destek ve sermayeye sahip olmaları koşuluyla, belirli amaçlar için güvenikleştirici dili kullanabilirler. Ancak bu aktörlerin halk tarafından ciddiye alınma ve dinlenme olasılıkları daha azdır (Vuori, 2008).

Güvenikleştirme konseptinin bir diğer önemli unsuru, güvenikleştirilmeye çalışılan konuya dair olağanüstü önlemler almak için yapılan çağrıdır. Güvenikleştirme bu yönüyle siyaset üstü bir yöne evrilir. Lakin Kopenhag Okulu, neyin normal siyasi eylem olduğu neyin siyaset üstü bir eylem olarak güvenikleştirildiği konusunda net bir açıklama getirmekte zorlanmaktadır (Buzan, Wæver ve Wilde, 1998). Burada devreye güvenlik-dışılaştırma (desecuritisation) girmektedir. Güvenlik-dışılaştırma güvenlik meselesi haline getirilmeye çalışılan konunun acil ya da hayati hâlden çıkarılıp siyasal alana normal politikalar olarak taşınması anlamına gelmektedir (Baysal ve Lüleci, 2015). Genel olarak güvenikleştirme konsepti, bir meselenin güvenikleştirilmesi sürecine odaklanır; “güvenikleştirme uygulaması analizin merkezidir” (Buzan, Wæver ve Wilde, 1998). Sonuç olarak, herhangi bir güvenikleştirme süreci; varoluşsal bir tehdit, tehdit edilen bir referans nesnesi ve referans nesnesini korumak için olağandışı tedbirlerin alınmasının önerilmesini gerektirir. Bu üç unsur, güvenikleştirme teorisinin ampirik uygulaması için gerekli unsurlardır. Güvenikleştirmede son olarak tekrar belirtilmesi gereken nokta söz-edimidir ve söz-edimi güvenikleştirme eyleminin kilit noktasıdır. Söz-ediminde güvenlik meselesi güvenikleştirici aktör tarafından dinleyicilere ya da genelde halka bir güvenlik sorunu içinde olduklarını ve bu güvenlik sorununa karşı ciddi ve acil önlemler almaları gerektiğini ikna etmeye çalışır. Burada güvenikleştirici aktörün siyasi konumu, güvenlik meselesini gramer olarak nasıl ele aldığı ve güvenlik meselesini gerçekten ciddi bir mesele olarak kanıksayıp bunu yansıtmaya çok önemlidir (Wæver, 1995; Buzan, Wæver ve Wilde, 1998; Açıkmeşe-Akgül, 2011).

Eleştirel Söylem Analizi

Eleştirel Söylem Analizi'nin (ESA) kökenleri İngiltere'deki East Anglia Üniversitesi'nde çalışan Roger Fowler, Robert Hodge, Gunter Kress ve Tony Trew'in 1979 yılında yazdıkları kitabındaki “Eleştirel Dilbilim” kavramına (critical linguistics) dayanmaktadır. Eleştirel Dilbilim, dil ve dilbilgisinin (gramer) ideolojik araçlar olarak nasıl kullanılabileceğini göstermeye çalışmıştır. Eleştirel Dilbilimcilere göre metinler; insanları, olayları, yerleri ve eylemleri kategorize etme biçimleri açısından incelenebilir ve hangi tür olay ve kişilerin ön plana çıktığını ve hangilerinin arka planda kaldığını veya tamamen dışlandığını ortaya çıkarabilir. Farklı türde seçimler metinlerin anlamını etkileyebileceği için metinlerin yakından analizinin yapılması, metinlerin altında yatan ideolojiyi belirleyebilir (Fowler vd., 1979).

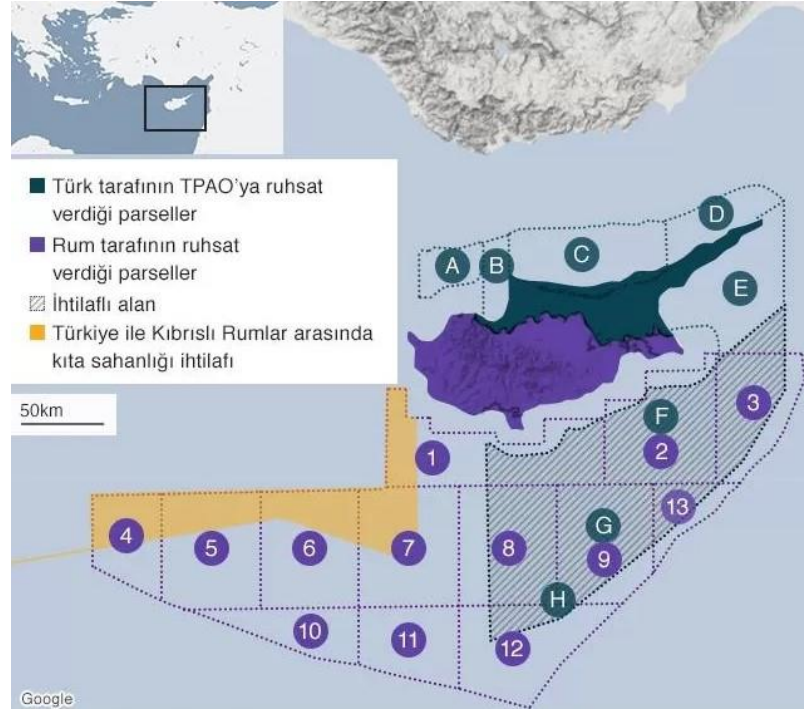
Eleştirel Dilbilim'e getirilen ana eleştirilerinden biri; dil, iktidar ve ideoloji arasındaki bağlantının doğasını çok irdelememiş veya onu geliştirmemiş olmasıdır. ESA üzerine çalışanlar, bu karşılıklı ilişkiyi daha iyi anlayabilmek için özellikle politik ve ideolojik eylemleri ortaya çıkaran metinlerin içindeki ve arkasındaki pratikleri ve gelenekleri ortaya çıkaracak ve betimleyecek yöntemler ve teoriler geliştirmeye çalışmışlardır (Fairclough, 1992; Fairclough ve Wodak, 1997). Norman Fairclough, Ruth Wodak ve Teun van Dijk gibi ESA üzere yazan yazarların ayrıldığı birçok nokta olsa dahi ortak görüşleri, dilin bir sosyal inşa aracı olduğu ve dilin toplumu şekillendirdiği ve şekillendirmeye devam ettiği yönündedir. ESA, dilin kendisi ile değil sosyal süreçlerin ve yapıların dil ile nasıl inşa edildiğine bakmaktadır. Bu nedenle güç ve iktidar ilişkilerinin söylemsel olduğunu varsayar (Fairclough ve Wodak, 1997).

Fairclough'ın Üç Boyutlu Eleştirel Söylem Analizi

Fairclough'ın dili sosyal bir pratik olarak ifade eden üç boyutlu eleştirel söylem analizinin ilk boyutu, metnin yapısı ve dilbilgisel özelliklerini incelemeyi içerir. Fairclough'ın Michael Halliday'ın "sistemik fonksiyonel dilbilimine" dayandırdığı bu ilk boyuta "metin olarak söylem" denir ve daha çok metnin betimlenmesi ile ilgilenir (Fairclough, 1992; Chouliaraki ve Fairclough, 1999). Örneğin metinde kullanılan kelime seçimleri, edilgen yapılar ya da hangi bağlaç, edat vb. kullanıldığı bu boyutta incelenir. "Söylemsel pratik olarak söylem" olarak adlandırılan ikinci boyut, metnin yorumlanmasıyla ilgilidir ve toplumda üretilen, tüketilen, dağıtılan veya dolaşıma sokulan söylemi inceleyen söylemsel pratiğe atıfta bulunur (Fairclough, 1992). Söyleme söylemsel pratik olarak yaklaşmak, kelime dağarcığı, dilbilgisi, bağdaşım ve metnin yapısını analiz ederken söz edimlerine, tutarlılığa, metinler-arasılığa (intertextuality) ve söylemler-arasılığa (interdiscursivity) dikkat edilmesi gerektiği anlamına gelir. Metinler-arasılık ile kastedilen metinlerin alıntılanmasında kullanılan sözlerin nasıl seçildiği, değiştirildiği ve bağlamsallaştırıldığıdır. Bir diğer belirtilmesi gerek nokta ise söylemler-arasılığdır. Bir metinde birden fazla söylemin olması ve aynı söylemi paylaşan farklı metinlerin bulunmasına söylemler-arasılık denir. Üçüncü boyut olan "sosyal pratik olarak söylem" ise söylem ile sosyal bağlam arasından nasıl bir ilişki olduğuna odaklanır ve söylemin ne kadar sosyal bağlamı etkilediğini inceler (Chouliaraki ve Fairclough, 1999). Fairclough'ın Gramsci ve Althusser'den esinlendiği bu boyutta söylemin hegemonik ve ideolojik süreçlerin bir aracı olduğunu ifade eder. Fairclough, toplumsal değişim ile ilgili yaklaşımlarını bu üçüncü boyutta inşa eder. Ona göre, hegemonyalar değişir ve bu değişim metinler-arası açıdan bakıldığında söylemsel değişimde görülebilir. Söylemin temsil edilme, yeniden söylenme veya yeniden yazılma biçimi, yeni söylem düzenlerinin ve türlerinin ortaya çıkışına, düzgüsellik üzerindeki mücadelelere, gücü kontrol girişimlerine ışık tutar (Catalano ve Waugh, 2020).

Doğu Akdeniz'de Hidrokarbon Arama Anlaşmazlığı

Doğu Akdeniz ile ilgili anlaşmazlıklar Türkiye ile GKRY ve Yunanistan arasındaki geçmişten gelen kronik sorunların bir yansımasıdır. Doğu Akdeniz'de hidrokarbon arama anlaşmazlığının başlangıç tarihinin 2007 yılı alınması çok yanlış bir tercih olmayacaktır. GKRY'nin 2007 yılında tek taraflı olarak çevresini hidrokarbon arama için 13 parsel bölmesi ve bu parsellerin bir kısmının Türkiye'nin münhasır ekonomik bölgesi (MEB) ile bir kısmının ise Türkiye'nin kıta sahanlığı ile çakışıyor olması Doğu Akdeniz sorununun günümüze kadar gelmesine sebep olmuştur. Daha sonra bu ihtilaflara, GKRY'nin 2011 yılında tek taraflı olarak MEB belirlemesi ve buna karşılık Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin (KKTC) doğalgaz aramak için kendi parsellerini belirlemesi ve bu parsellerin GKRY'nin belirlediği parsellerle çakışması eklenmiştir. Diğer bir mesele de KKTC'nin belirlediği parsellerde Türkiye Petrol Anonim Ortaklığına (TPAO) doğalgaz arama ruhsatı vermesi durumudur (T. C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2020). GKRY'nin belirlediği 13 parselden sadece 10 ve 11 numaralı parsellerde teknik olarak bir ihtilaf söz konusu olmasa dahi Türkiye bu parselleri tanımamaktadır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2018).

Şekil 1. Türkiye ile GKRY Arasındaki İhtilafı Parseller (BBC, 2019)

Doğu Akdeniz sorunun tırmanmasının sebebi ise GKRY'nin 2010 yılında Doğu Akdeniz'de doğalgaz keşfettiğini ilan etmesi gösterilebilir. Sorunun tırmanmasına verilebilecek diğer bir sebep ise GKRY'nin belirlediği parsellerde Noble Energy, Eni, Total, Kogas, Shell, ExxonMobil gibi çok uluslu enerji şirketlerine keşif ve sondaj yapma ruhsatı vermesidir (Tiryakioğlu, 2019). Yakın geçmişte Doğu Akdeniz anlaşmazlığının tekrar gün yüzüne çıkmasının sebebi ise verilen bu ruhsatlarla yakından ilişkilidir. 9 Şubat 2018 tarihinde Eni şirketine ait "Saipem 12000" adlı sondaj gemisinin GKRY'nin tek taraflı ilan ettiği MEB kapsamındaki 3'üncü parselde giderken Türkiye'ye ait savaş gemileri tarafından durdurulması gerilimin fitilini ateşlemiştir. Sondaj gemisine yapılan ikinci müdahale sonrası gemi, 23 Şubat 2018'de adanın güneydoğusundaki bölgeden ayrılmıştır (BBC, 2018). Doğu Akdeniz yaşanan anlaşmazlıklar 2007 yılından sonra 2018'e kadar belli aralıklarla çok gündem oluşturmadan hala yerinde kalsa da 9 Şubat 2018'deki olay sonrası sorun Türkiye gündemine ve dış politikasına oturan konulardan biri olmuştur.

Türkiye'nin Doğu Akdeniz'i Güvenlikleştirme

Güvenlikleştirme daha önce de bahsedildiği gibi referans nesnesine varoluşsal bir tehdidin varlığı ile başlar. En azından güvenlikleştirici aktörün bunu böyle ifade etmesi gerekir. Bu çalışmada güvenlikleştirici aktör olarak Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan seçilmiştir. Dolayısıyla güvenlikleştirici söz-ediminde Sayın Cumhurbaşkanı'nın ifadeleri kullanılmıştır. Bu çalışmada Sayın Cumhurbaşkanı'nın seçilmesinin birinci sebebi çalışmanın yapılabilirliği ile ilgilidir. Sayın Cumhurbaşkanı Türkiye Cumhuriyeti'nde yürütme erkinin başı olmasından ötürü açıklamaları diğer hükümet yetkililerine göre daha ulaşılabilir haldedir. Sayın Cumhurbaşkanı'nın seçilmesinin ikinci sebebi ise yürütme erkinin başında olması kendisini güvenlikleştirme eyleminde "dinleyicileri" en fazla etkileme ve onlara en fazla ulaşma kapasitesine sahip kişi yapmasıdır.

Bu araştırma 2018 ve 2019 yıllarını kapsamaktadır. Bunun sebebi Doğu Akdeniz'de hidrokarbon arama anlaşmazlığının başlangıcının 2018 yılının ilk ayları olması ve konuya yönelik güvenlikleştirici önlemlerin 2018 ve 2019 yıllarında alınmış olmasıdır. Dolayısıyla bu yıllarda yapılan güvenlikleştirici söz-edimleri incelenmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin Doğu Akdeniz ile ilgili politikası alınan bu güvenlikleştirici önlemler çerçevesinde belirlenmektedir. Yani bu güvenlikleştirici önlemler sonrası Doğu Akdeniz meselesinin artık güvenlik-dışlaştığını söylemek ise yanlış bir gözlem olmayacaktır. Aşağıda 2018 ve 2019 yılında Sayın Cumhurbaşkanı'nın Doğu

Akdeniz ile ilgili açıklamalarına yani güvenlikleştirici söz-edimlerine yer verilmiş ardından yıl yıl alınan güvenlikleştirici önlemler açıklanmıştır.

Türkiye'nin Doğu Akdeniz'i 2018 Yılında Güvenlikleştirme Hamleleri

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 9 Şubat 2018'de İtalyan Eni şirketine ait sondaj gemisine ait Türkiye'nin müdahalesine verdiği ilk tepki 13 Şubat 2018'deki AK Parti TBMM Grup Toplantısı'nda yaptığı konuşmada sorulan soru üzerine "İtalyan gemisinin, bir defa orada ne işi var?" şeklinde olmuştur (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2018a). Aradan tam bir hafta sonra 101 Yerleşim Yeri Doğal Gaz Hizmete Alım Töreni'nde yaptığı açıklaması ise şu şekildedir:

"(...) Tabii bu arada ülkemizin güvenlik hassasiyetlerinin başka yerlere kaymasından yararlanarak, Ege ve Kıbrıs başta olmak üzere yakın çevremizde fırsatçılık yapmaya kalkanlara da asla izin vermedik, vermeyeceğiz. Kıbrıs açıklarında Türkiye'ye rağmen yürütülmeye çalışılan sondaj faaliyetleri konusundaki net tavrımız umarım birilerine ders olmuştur. Özellikle münhasır ekonomik bölgelerde uluslararası hukuk neye amirse herkes bunu görecektir ve buna katlanacak. (...) Bundan sonra da Akdeniz'deki hidrokarbon kaynakları üzerinde ülkemizin ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin haklarını koruma noktasında aynı kararlılığı göstereceğimizin bilinmesini istiyorum." (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2018b).

30 Mayıs 2018'de Cumhurbaşkanı Erdoğan başkanlığında toplanan Milli Güvenlik Kurulu sonrası "Ege ve Doğu Akdeniz'deki kışkırtmalar karşısında; Türkiye'nin uluslararası antlaşmalardan kaynaklanan haklarını sonuna kadar kullanmakta tereddüt etmeyeceği" (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2018c) şeklindeki açıklamanın ardından yaklaşık beş ay sonra 19 Ekim 2018'de İzmir'deki STAR Rafinerisinin açılışındaki konuşması ise şöyledir:

"(...) Doğu Akdeniz'deki hidrokarbon kaynaklarına yönelik tek taraflı oldu-bittiler gibi başarısızlığa mahkûm çeşitli girişimlerden üzüntü duyuyoruz. Bu durum bölgemizde hâlâ istikrarsızlık ve gerilimden beslenme politikalarından vazgeçemeyenler bulunduğu da işaret ediyor. Türkiye olarak bu tür dayatmalara karşı cevabımızı hem sahada hem de diplomatik alanda en güçlü şekilde vermeyi sürdüreceğiz. Ülkemizi ve kardeşlerimizi yok sayan hiçbir teşebbüsün başarı şansı olmadığını eninde-sonunda tüm taraflar görecektir (...)" (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2018ç).

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 2018 yılı içerisinde verdiği son Doğu Akdeniz ile ilgili açıklama ise 27 Kasım 2018'deki AK Parti TBMM Grup Toplantısı'nda olmuştur. Açıklama şu şekildedir:

"Arkasına kimi Avrupalı devletleri alan Yunanistan'ın ve onunla birlikte hareket eden Güney Kıbrıs Rum Kesimi'nin pervasız davranışları en başta kendileri için bir tehdit ve tehlike kaynağı hâline gelmiştir. (...) Uluslararası hukuktan ve teamüllerden kaynaklanan haklarımızı sonuna kadar kullanmakta, buna engel olmak isteyenlere de hadlerini bildirmekte kararlıyız. (...) Akdeniz'de kimi ülkelerin kendi iç meseleleriyle uğraşmasını fırsat bilerek hakları olmayan alanlarda ekonomik ve siyasi hâkimiyet kurmak isteyenlere fırsat vermeyeceğiz. (...) Türkiye olarak ne Doğu Akdeniz'de ne de diğer bölgelerde kendi tezlerimizden en küçük bir taviz vermeyecek, milletimizin ve dostlarımızın haklarını sonuna kadar savunacağız." (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2018d).

Bu çalışmanın "Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme" bölümünde bahsedildiği gibi bir güvenlikleştirme süreci ilk olarak bir referans nesnesine yönelik varoluşsal tehdidin varlığı ile başlar. Sayın Cumhurbaşkanının yukarıda belirtilen açıklamaları neticesinde referans nesnesinin Türkiye Cumhuriyeti ve dolayısıyla KKTC olduğu açıktır. Referans nesnesine yönelik varoluşsal tehdit ise GKRY'nin hidrokarbon arama faaliyetleridir. Sayın Cumhurbaşkanı GKRY'nin bu faaliyetlerine karşı Türkiye ve KKTC'nin haklarının sonuna kadar savunulacağını belirtmiştir. Güvenlikleştirmeye dair son adım ise varoluşsal tehdide karşı acil ve olağanüstü önlemlerin alınmasıdır. GKRY'nin hidrokarbon arama çalışmalarına karşı Türkiye'nin aldığı ilk önlem "Fatih" adlı ilk operasyonel sondaj gemisinin Akdeniz'de bulunan "Alanya-1" kuyusunda 29 Ekim 2018 tarihinde faaliyetlere başlamasıdır (Anadolu Ajansı, 2018). TPAO envanterindeki Fatih sondaj gemisinin Türkiye'nin sahip olduğu diğer sismik araştırma gemileri olan "Barbaros Hayrettin Paşa" ve "Oruç Reis" gemilerinden farkı sadece hidrokarbon aramak değil ayrıca çıkarmaya yönelik ekipman ve teknolojiye sahip bir gemi olmasıdır. Bu yönüyle Fatih sondaj gemisi daha sonra Türkiye'nin denizlerde hidrokarbon arama filosuna katılacak olan "Yavuz" ve "Kanuni" adlı iki gemiye öncülük etmiştir (Temizer, 2020).

Sayın Cumhurbaşkanı'nın 2018 yılında yaptığı Doğu Akdeniz ile ilgili yaptığı açıklamalar Fairclough'ın eleştirel söylem analiziyle incelendiğinde Türkiye ve KKTC ile ilgili söylemler-arasılığın doğru kullanıldığı söylenebilir. Bu durumu açıklamak gerekirse: Sayın Cumhurbaşkanı'nın her açıklamasında muhakkak Türkiye'nin ve KKTC'nin haklarının savunulacağı net bir şekilde belirtilmiştir, dolayısıyla tutarlılık bulunmaktadır.

Açıklamalarda KKTC ile ilgili metinler-arasığa bakıldığında ise ilk açıklamada direkt KKTC'ye ismiyle hitap edilirken daha sonra "kardeş" ve "dost" ifadeleri kullanılmıştır. Dolayısıyla Türkiye'nin Doğu Akdeniz'i güvenlikleştirmesinde KKTC'ye verilen önemin arttığını göstermektedir.

Türkiye'nin Doğu Akdeniz'i 2019 Yılında Güvenikleştirme Hamleleri

Dönemin Yunanistan Başbakanı Aleksis Çipras ile 5 Şubat 2019'da Türkiye ziyaretinde görüşen Cumhurbaşkanı Erdoğan, görüşme sonrası Doğu Akdeniz ile ilgili herhangi bir ifade kullanmamıştır (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2019a) lakin 2 Mart 2019'da Rize'de yaptığı konuşma Doğu Akdeniz meselesinin hala sıcak olduğunu göstermektedir:

"Türkiye olarak, Doğu Akdeniz'deki ve Karadeniz'deki doğal gaz ve petrol haklarımızı en iyi şekilde değerlendirmekte kararlıyız. Fatih ve Yavuz adlı gemiler bu doğrultuda atılmış önemli birer adımdır. (...) Gemilerimizin çalışmalarından müjdeli haberler alacağımız günlerin inşallah çok yakın olduğuna inanıyorum" (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2019b).

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 7 Haziran 2019 günü Cuma namazı çıkışı yaptığı açıklamalar daha önce bahsedilen alınan güvenlikleştirme önlemini destekler niteliktedir:

(...) Münhasır ekonomik bölgelerde biz özellikle Kuzey Kıbrıslı kardeşlerimizin, Türk soydaşlarımızın haklarını sonuna kadar korumakta kararlıyız. Onun için de şu anda yeni aldığımız sondaj gemileri olsun, arama noktasındaki gemilerimiz olsun, bunlar da bölgeye intikal ediyor, onların da çalışmaları var. Tabii onların korumaları noktasında bütün yine Silahlı Kuvvetlerimizin ilgili fırkateynler olsun, hepsi bölgedeler. Ve bölgenin bir defa çıkacak olan tüm neması, yani bu petrol noktasında olabilir, başka olabilir, bunların hepsinden Güney Kıbrıs'ın nasıl hakları varsa, aynı şekilde uluslararası hukuka göre Kuzey Kıbrıs'taki Türk soydaşlarımızın da hakları var. Bu hakları, kimse kusura bakmasın, biz hiç ilgisi, alakası olmayanlara da yedirtmeyiz (...)" (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2019c).

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 18 Haziran 2019 tarihinde Trabzon Yaşlıları Koruma Derneği Akşam Yemeği'nde yaptığı açıklamalar ise Doğu Akdeniz ve hidrokarbon arama meselesinin ne kadar önemli bir noktaya taşındığını göstermektedir. Keza Sayın Cumhurbaşkanı bu açıklamasında konuyu Türkiye'nin bekası ve Türk milletinin istikbali ile ilişkilendirmiştir:

"(...) Bizim daha önce ne sondaj gemimiz vardı ne de arama noktasında gemimiz vardı. Ne yapıyorduk? Sağdan soldan kiralyorduk. Onlarla bu işi yapmaya çalışıyorduk. Ama şimdi bizim dört tane gemimiz var. İki tane sondaj, iki tane arama. Bazen bize fedailik yapıyorlar. Biz de bütün bu noktada, Deniz Kuvvetlerimiz ile oralarda yerimi alıyoruz, aramaya devam ediyoruz. (...). Şu anda gemilerimiz bölgede. Diğerleri de gidiyor. Dördü de bölgede çalışmalarını sürdürecektir. Bu çalışmaları kararlı bir şekilde yapacağız. Kuzey Kıbrıs'taki kardeşlerimizin hakkını, hukukunu kimseye yedirmeyiz. (...) Vatanımızın bekası ve milletimizin istikbali bizim için her türlü hesabın üzerindedir. Açık ve net söylüyorum: Doğu Akdeniz'de Kıbrıs Türklerinin hak ve menfaatlerinin takipçisi olmaktan bizi hiç kimse alkoyamaz. Gerekirse baş veririz, ama hukuksuzluk karşısında asla başımızı eğmeyiz (...)" (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2019ç).

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 22 Ağustos 2019 tarihinde KKTC Başbakanı Ersin Tatar ile görüşmesi sonrası basın mensuplarına verdiği demeçler Ağustos ayında vereceği diğer demeçlerin göstergesi niteliğindedir. Güvenikleştirici söz ediminin yoğunlaştığı bu dönemde millî mesele olan KKTC'nin hakları konusu ve Doğu Akdeniz'deki hidrokarbon arama faaliyetleri ile ilişkilendirilmeye devam edilmiştir. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Sayın Tatar ile görüşmesindeki açıklamalar ise şöyledir:

"(...) Türkiye olarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'yle birlikte her alanda kendi yol haritamıza uygun adımlar atmaya devam edeceğiz. Doğu Akdeniz'de ne Türkiye'yi ne de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni yok sayan hiçbir proje hayata geçirilemez. (...) Türkiye Doğu Akdeniz'de asla haksız, adaletsiz bir yaklaşıma müsaade etmeyecektir. Bölgede hak ve iddia sahibi diğer tüm ülkelerle de doğrudan veya dolaylı yakın ilişki içindeyiz. Kıta sahanlığımızı koruma ve Kıbrıs Türklerinin üzerinde hakkı olan hidrokarbon kaynaklarına sahip çıkma konusundaki çabalarımızı meşruiyet sınırları içinde sürdürüyoruz. (...) Biz orada bu çalışmalarımızı yürütüyoruz, yürütmeye de devam edeceğiz. Çünkü millî davamız olarak gördüğümüz Kıbrıs meselesinin peşini, oradaki kardeşlerimizin güvenliğinden başlayarak siyasi ve ekonomik hakları tamamen kendilerine teslim edilene kadar bırakmayacağız (...)" (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2019d).

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Sayın Tatar ile görüşmesinden bir gün sonra AK Parti 18. Kuruluş Yılı Dönümü Programı'nda yaptığı konuşmada Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki sondaj faaliyetlerine yönelik şunları ifade etmiştir:

“Herkes şu anda ‘Burada ne iş var Türklerin’ derken, biz orada çalışmalarımızı sürdürüyoruz ve sürdüreceğiz. Öyle oradan çekinmek, çıkmak, böyle bir şey yok. Biz haklarımızı biliyoruz. Kuzey Kıbrıs’taki soydaşlarımızın haklarını sonuna kadar koruyacağımız gibi, kendi haklarımızı da sonuna kadar koruyacağız. İşte bizlere düşen bu büyük sorumluluğun gereklerini yerine getirmektir. Her kim ki kendi bireysel çıkarını, grup veya cemaat taassubunu bu büyük davanın önüne koyuyorsa bilsin ki sadece 82 milyon Türk milletine değil kendi evlatlarına, torunlarına, geleceğine de ihanet ediyordur” (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2019e).

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 24 Ağustos 2019 günü hem Artvin Yusufeli’nde bir konuşma yapmış hem de Rize’de toplu açılış gününe katılmıştır. Sayın Cumhurbaşkanı’nın Artvin’deki konuşması daha önceki Doğu Akdeniz ile ilgili konuşmaları ile benzerlik gösterse dahi Rize’deki konuşması Doğu Akdeniz konusunda güvenlikleştirici söz edimi açısından dikkat çekicidir: “Soruyorum size, Türkiye’de bundan (Türkiye’nin Doğu Akdeniz’de hidrokarbon arama faaliyetlerini ve KKTC’nin haklarını kastederek) daha millî bir mesele olabilir mi? İçerideki tüm tartışmaların ötesinde, etrafında kenetlenmesi gereken daha önemli bir konu olabilir mi?” (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2019f). Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın Rize’deki konuşmasından 2 gün sonra Malazgirt Zaferi’nin 948. yıl dönümü kutlama programında yaptığı konuşma ise Artvin’de yaptığı konuşma ile paralellik göstermektedir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın 1 Eylül 2019’da Konya’da toplu açılış töreninde yaptığı konuşma Doğu Akdeniz meselesinin Türkiye için ehemmiyetinin ne kadar doruk noktasına ulaştığının göstergesidir:

“Terörden ekonomiye, dış politikadan iç siyasete, savunmadan enerjiye kadar tarihimizin en kritik meseleleriyle yüzleşiyoruz. Gündemimizde olan konular, milletimizin sadece bugününe değil gelecek bir asrına damga vuracak mahiyettedir. Suriye ve Doğu Akdeniz’de yaşanan hadiseler bile ülkemiz için adeta bir beka meselesidir. Türkiye’nin bu meselelerin hiçbirini tribünden seyretme lüksü yoktur. Sahada varlık gösterilmeden masada olunmayacağını bilhassa Suriye konusunda yaşayarak gördük” (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2019g).

Sayın Cumhurbaşkanı’nın 14 Eylül 2019’da Reuters haber ajansına yaptığı değerlendirmeleri, daha önce verilen “GKRY’nin Doğu Akdeniz’deki hamleleri adaletsizlik ve hukuksuzluk yaratıyor” ifadeleri ile benzerlik göstermiş olup 21 Ekim 2019’da TRT World Forum’da yaptığı konuşma ise adeta 1 Eylül’de Konya’da yaptığı konuşmanın devamı niteliğindedir. Sayın Cumhurbaşkanı’nın Batılı devletlerin Türkiye’ye yönelik oryantalist bakış açısına karşı tarihi bir bakış açısıyla yaklaşması gerekliliğine dair açıklamaları şu şekildedir:

“Aksi takdirde sürekli yanlış hesaplar içine girilmesi kaçınılmazdır. Bu yanlış hesapları milletimizin çelikten iradesi, devletimizin çoğu defa görülmek ve kabul edilmek istenmeyen gücüyle bozmak zorunda kalıyoruz. Suriye ve Doğu Akdeniz’de son dönemde yaşadığımız gelişmeler yanlış hesapların bozulmaya mahkûm olduğunun güncel birer örneğidir” (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2019ğ).

Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın Türkiye ile Libya arasında yapılan mutabakatlardan bir gün önce 26 Kasım 2019 tarihinde AK Parti TBMM Grup Toplantısı’nda yaptığı konuşmada Türkiye’nin içinde bulunduğu silah ambargosuna ve Türkiye’nin savunma sanayisindeki gelişmelere dikkat çekmiştir:

“(…) Daha açık bir ifadeyle Türkiye, örneğine ancak savaş durumunda rastlanabilecek sertlikte bir ambargoya karşı karşıyadır. Özellikle Suriye’deki son harekâtlarımızdan ve Doğu Akdeniz’deki gelişmelerin ardından bu uygulama daha da sertleşti. Ancak, hamdolsun savunma sanayimiz tüm bu kuşatmaları etkisiz hâle getirebilecek kabiliyete ulaşmıştır” (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2019h).

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 30 Kasım 2019 tarihinde Trans Anadolu Doğalgaz Boru Hattı projesinin Avrupa bağlantısı açılış töreninde yaptığı konuşmada Libya ile yapılan mutabakat hakkında sorulara, mutabakatın meclisten geçeceğine belirttikten sonra şunları söylemiştir:

“Bizim sondajlarımızdan çatışma ve kan değil, barış ve refah fışkıracaktır. Ben bu inançla sizlerin vasıtasıyla Doğu Akdeniz’deki tüm taraflara samimi bir çağrıda bulunmak istiyorum. Gelin, enerjiyi bir çatışma aracı yerine iş birliği zeminine dönüştürelim. Diplomasinin imkânlarını kullanmak varken, bölgeye yeni bedeller ödeyecek yollara tevessül etmeyelim” (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2019ı).

Bu noktadan itibaren belirtmekte fayda var ki Türkiye’nin Doğu Akdeniz ile ilgili aldığı ikinci güvenlikleştirici önlem Türkiye ile Libya arasında yapılan Akdeniz’de “Deniz Yetki Alanlarının Sınırlanılmasına İlişkin Mutabakat”tır. Bu durumu güvence altında tutmak isteyen bir diğer Libya ile yapılan mutabakat ise “Güvenlik ve Askeri İş Birliği Mutabakatı”dır. Dolayısıyla Sayın Cumhurbaşkanı’nın bundan sonraki Doğu Akdeniz ile ilgili açıklamalarında Libya ile yapılan mutabakatlara önem gösterilmiş ve mutabakatlar Doğu Akdeniz meselesi ile direkt olarak ilişkilendirilmiştir. Bu durum Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın 3 Aralık 2019 günü NATO Liderler Toplantısına gitmeden önceki Esenboğa Havalimanında yaptığı konuşmada net bir şekilde görülebilir. Sayın

Cumhurbaşkanı konuşmasında, NATO Toplantısında Suriye ve Libya meselesini dile getireceğini belirtmiş ve Fransa'nın mutabakatlar sonrası hoşnutsuzluğu üzerine şunları söylemiştir:

“Kendilerinin bunu gündeme getirmeleri hâlinde de attığımız adımın, bu Libya'nın Türkiye'nin egemenlik hakkıdır, bu egemenlik hakkını biz sizinle tartışmayız; bunu kendilerine çok açıkça söyleyeceğiz. Dolayısıyla egemenlik haklarımızla doğan hakkımızı da sizinle tekrar masaya yatırmayız” (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2019i).

Sayın Cumhurbaşkanı aynı konuşmada Yunanistan, Mısır, GKRY'nin Libya'ya yönelik baskıcı açıklamalarına karşı ise şunları söylemiştir:

“Yunanistan adımlarını atabilir. Bizim de tabii adım atma hakkımız saklıdır, biz de adımlarımızı atarız. Gereği neyse, gereğini de anında yaparız. (...) Yani Yunanistan, Mısır, öbür tarafta yani şu an itibarıyla Güney Kıbrıs, böyle bir üçlü çalışmayı yapmaları bizim Libya ile ilgili attığımız adımı asla etkilemez. Çünkü biz Libya ile bu noktada yazılı anlaşmamızı yaptık, imzayı attık ve şimdi de Meclisimize gelecek ve Meclisimizin de inanıyorum ki bu kahir ekseriyetle geçecektir (...)” (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2019i).

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Esenboğa Havalimanındaki bu konuşmasından 4 gün sonra AK Parti İstanbul İl Başkanlığı Genişletilmiş İl Danışma Meclisi Toplantısı'nda yaptığı konuşma ise şöyledir:

“(…) Şu anda biz Libya'daki bu kararlı duruşumuzu devam ettiriyoruz, devam ettireceğiz. Ama dikkat edin, şimdi Libya ile Türkiye arasında hamdolsun gayet ilginç, gayet güzel bir hat inşa edildi ve bu hat üzerinde, çevresinde münhasır ekonomik bölge diye ifade ettiğimiz o bölgede bizim geçmişten bugüne garantör ülke olarak haklarımız var, Suriye'deki soydaşlarımızın hakları var, bu hakları sonuna kadar savunmakta kararlıyız. (...) Biz uluslararası deniz hukuku, uluslararası hukuktan doğan haklarımız neyse, bu haklarımızı sonuna kadar savunacağız, takipçisi olacağız” (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2019j).

Türkiye ile Libya arasında imzalanan “Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması Mutabakatı” 5 Aralık 2019 günü meclisten geçmiş ve 7 Aralık 2019 günü Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Sayın Cumhurbaşkanı'nın bu tarihten itibaren 2019 yılı içerisinde birkaç tane daha Libya ve Doğu Akdeniz bağlantılı açıklaması olmuştur. Bunların ilki 22 Aralık 2019 tarihinde Gölcük Tersane Komutanlığı'nda düzenlenen törende yaptığı konuşmadır:

“(…) Masa başında, çizilen haritalarla çevre hassasiyeti veya bilimsel faaliyet kisvesi altında ülkemize emrivaki yapılmasına izin veremeyiz. Bizim gerek kıta sahanlığı gerek münhasır ekonomik bölge ve deniz yetki alanları meselesinde yerleşik uygulamalara aykırı hiçbir adımımız yoktur. (...) Türkiye ile Libya denizden komşudur. Deniz yetki alanlarımızın çakıştığı nokta itibarıyla biz Libya ile Akdeniz'de her türlü iş birliğine, her türlü ortak çalışma yürütmeye hak sahibiyiz. (...) Netice itibarıyla Türkiye ne Suriye'de attığı adımlardan ne de Libya ile vardığı mutabakattan kesinlikle geri dönmeyecektir. Meşru Libya hükümetini yıkmaya yönelik çabaların yoğunlaşmasının sebebini gayet iyi biliyoruz. Son dönemde meşru Libya yönetimine çok ciddi desteklerimiz oldu. Gerekirse bu desteklerin askeri boyutunu arttıracak karada, denizde ve havada her türlü imkânı değerlendireceğiz” (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2019k).

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye ile Libya arasında yapılan “Güvenlik ve Askeri İş Birliği Mutabakatı”nın 26 Aralık 2019'da Resmi Gazete'de yayımlandığı gün AK Parti Genişletilmiş İl Başkanları Toplantısında Libya ile olan mutabakatın uluslararası hukuka uygunluğundan bahsetmiş ama asıl önemli konuşmayı 2019 yılının son günü yeni yıl tebrik konuşmasında yapmıştır:

“Bu muhtıralarla, daha önce Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile yaptığımız anlaşma ile başlattığımız süreci, çok daha genişletmiş ve yaygınlaştırmış olduk. Türkiye'yi Akdeniz'den tamamen dışlama projeleri, attığımız son adımlarla tümüyle akamete uğramıştır. İnşallah Libya'daki meşru Trablus Hükümeti'ne vereceğimiz destekle, bu anlaşmaların tüm unsurlarıyla hayata geçirilmesini sağlayacağız” (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2019l).

Sayın Cumhurbaşkanı'nın 2019 yılındaki açıklamalarından anlaşılacağı üzere referans nesnelere bir değişiklik yoktur yani halen Türkiye Cumhuriyeti ve KKTC'dir. Lakin Suriye'ye yapılan Barış Pınarı Harekâtı ve Libya ile yapılan mutabakatlar sonrası bu referans nesnelere Suriye ve Libya da eklenmiştir. Libya'nın referans nesnesi olarak eklenmiş olmasını 2 Ocak 2020'de Meclisten geçen Libya Tezkeresi destekler niteliktedir. Tezkere ile ilgili eski Milli Savunma Bakanı İsmet Yılmaz'ın yaptığı açıklama şöyledir: “Türkiye, tezkerenin kabulü hâlinde uluslararası toplumda Libya'da meşruiyetin korunması için daha kararlı bir pozisyon alacaktır. Libya, sadece duygusal bağımızın olduğu bir coğrafya değildir; sahip olduğu kaynaklardan dolayı teröre bulanmış, meşru hükümeti tehdit altına alınmış olan Libya Türkiye'nin de içinde olduğu bölgeye istikrarsızlık yayar” (Sayın, 2020). Libya Tezkeresinin meclisten geçtiği günün Eastmed Boru Hattı projesinin sözleşmesinin Atina'da imzalandığı gün ile aynı olması Türkiye'nin Libya'ya verdiği önemi göstermektedir. Libya ile yapılan “Deniz Yetki Alanlarının

Sınırlandırılması Mutabakatı” ve “Güvenlik ve Askeri İş birliği Mutabakatı” ise Doğu Akdeniz’de hidrokarbon arama anlaşmazlığına dair 2019 yılında Türkiye’nin aldığı güvenlikleştirici önlemdir. Bu durum şöyle açıklanabilir: Libya ile yapılan “Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması Mutabakatı” Türkiye’nin Akdeniz’de uluslararası olarak tanınan bir devletle yaptığı ilk kıta sahanlığı ve MEB sınırı anlaşmasıdır. Böylelikle Türkiye Doğu Akdeniz’e yönelik tezlerini uluslararası hukuka uygun hale getirmiştir (Acer, 2019). Diğer bir önlem ve önem ise İsrail ve GKRY’nin Doğu Akdeniz’de bulduğu doğalgazın Avrupa’ya taşınma projesi olan Eastmed Boru Hattı projesinin hayata geçmesini engellemeye yöneliktir. Türkiye, kendisini Doğu Akdeniz’de dışlamaya çalışan bu projeyi Libya Mutabakatları ile engellemeye çalışması, 2018 – 2020 yılları arasında aldığı Doğu Akdeniz’i güvenlikleştirme önlemlerinin son halkasıdır denilebilir.

Sayın Cumhurbaşkanı’nın 2018 yılında yaptığı açıklamaların söylemler-arasılığı incelendiğinde öne çıkanlar 2019 yılı içinde geçerlidir. Açıklamalarda halen Türkiye, kendisinin ve KKTC’nin Doğu Akdeniz’deki haklarını koruyacağı, bundan taviz vermeyeceği ve bunları yedirmeyeceği ekseriyetle açıklamalara yansımıştır. Lakin dikkat edilmesi gereken noktalar Libya ve Suriye ile ilgili noktalardır. Türkiye, Suriye’ye 20 Ocak 2018’de Zeytin Dalı ve 9 Ekim 2019’da Barış Pınarı askeri hareketleri düzenlemiştir. Zeytin Dalı Harekâtı sonrası açıklamalar ne kadar Doğu Akdeniz’ ile ilgili olmasa da Barış Pınarı Harekâtı öncesi ve sonrası açıklamalar Doğu Akdeniz ile ilgili söylemleri ilgilendirmiştir. Sayın Cumhurbaşkanı, Barış Pınarı Harekâtı öncesi 1 Eylül 2019’daki açıklamasında Suriye ve Doğu Akdeniz’de olan gelişmelerin adeta beka meselesi olduğunu belirtmiş ve daha sonraki açıklamalarında Doğu Akdeniz’in güvenliği ile Suriye’nin güvenliğini bir tutmuştur. Bu duruma daha sonra 27 Kasım 2019’da yapılan Libya Mutabakatları sonrası Libya’nın da güvenliği eklenmiştir. Yani söylemler-arasılık incelendiğinde Türkiye’nin Doğu Akdeniz’in güvenliğini sağlaması için hem kendinin hem KKTC’nin hem Suriye’nin hem de Libya’nın güvenliğini sağlaması, başka bir ifadeyle haklarını koruması söylemi 2019 yılının sonuna doğru pekişmiştir.

Sonuç

Türkiye, 2011 yılında başlayan Arap Baharından beri oldukça yoğun bir dış politika gündemine sahiptir. Arap Baharının Suriye’ye sızması sonrası çıkan iç savaş halen devam etmekte olup Türkiye’nin güney komşuları ve Ortadoğu politikalarına yön vermektedir. Suriye İç Savaşı, Suriyelilerin Türkiye’ye göçü, DAESH terör örgütünün ortaya çıkması, PYD-YPG’nin Suriye’nin kuzeyini kontrol etme çabaları, Rus uçağının Türk hava sahası içinde düşürülmesi, Rusya ile yapılan S400 hava savunma sistemi anlaşmasının ABD ve NATO tarafından hoşnutsuzluğu Türkiye’nin yakın geçmişte dış politikada yaşadığı sorunlara sadece birer örnektir. Tüm bu sorunlara eklenenlerin en yenisi ise Doğu Akdeniz’de hidrokarbon arama anlaşmazlığıdır. Doğu Akdeniz’de hidrokarbon arama anlaşmazlığı Türkiye ile GKRY ve Yunanistan arasındaki görüş farklılıklarını bir kez daha gün yüzüne çıkarmıştır. Türkiye çevresinde olan biten bunca olay karşısında direkt olarak etkilendiği için Doğu Akdeniz’in güvenlikleştirilmesi süreci doğal bir dış politika süreci olarak görülebilir.

Bu çalışmada belirtildiği üzere Türkiye’nin Doğu Akdeniz’i güvenlikleştirme sürecinde iki güvenlikleştirme önlemi aldığı görülmektedir. Bunların ilki, Fatih sondaj gemisinin Doğu Akdeniz’de hidrokarbon arama ve çıkarma faaliyetlerine başlamasıdır. Fatih sondaj gemisinin önemi, Türkiye’nin denizlerde kendi başına hidrokarbon arama ve çıkarma kapasitesine ulaşmış ve bunu o an için Türkiye’nin denizlerde en fazla gerilim yaşadığı bölgede yapmış olmasıdır. Fatih sondaj gemisinin çalışmaları Yavuz sondaj, Kanuni sondaj, Oruç Reis sismik araştırma ve Barbaros Hayrettin Paşa sismik araştırma gemilerine öncülük etmiştir. Böylece Türkiye bu güvenlikleştirme önlemi ile sadece Doğu Akdeniz’deki ihtilaflı bölgelerde değil kıyısı olduğu tüm denizlerdeki gücünü pekiştirmiştir. Alınan ikinci güvenlikleştirici önlem, Türkiye ve Libya arasında yapılan mutabakatlardır. Bu mutabakatların önemi ise Türkiye’nin Akdeniz’de ilk defa bir devlet ile kıta sahanlığı ve MEB sınırı anlaşması yapmış olmasıdır. Türkiye bu mutabakatlardan özellikle “Akdeniz’de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat” ile Doğu Akdeniz’deki tezlerini uluslararası hukuka uygun hale getirmiştir. Bu güvenlikleştirici önlemin önemi şu şekilde de anlaşılabilir: Türkiye Akdeniz ama özellikle Doğu Akdeniz’deki anlaşmazlıklarda sadece kendisinin değil başka bir devletin de kabul ettiği bir mutabakat ile elini güçlendirmiş ve kendini uluslararası alanda daha haklı bir şekilde savunabileceği bir ortam yaratmıştır.

Türkiye’nin Doğu Akdeniz’i güvenlikleştirme süreci ileride yaşanacak gelişmelere göre devam edeceği açıktır. Lakin alınan güvenlikleştirici önlemlerin sonuç vermesi sayesinde Doğu Akdeniz meselesinin artık güvenlik-dışlaştığını söylemek çok yanlış bir ifade olmayacaktır.

Kaynakça

- Acer, Y. (2019). *Doğu Akdeniz'de Deniz Yetki Alanları ve Türkiye-Libya Mutabakatı*. İstanbul: SETA Yayınları.
- Akgül-Açıkmeşe, S. (2011). Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri. *Uluslararası İlişkiler*, 8 (30): 43-73.
- Anadolu Ajansı. (2018). *Milli sondaj gemisi Fatih Akdeniz'de ilk sondajına başlıyor*. Erişim Tarihi: 05.05.2021 <https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/milli-sondaj-gemisi-fatih-akdenizde-ilk-sondajina-basliyor/1297748>
- Baysal, B. ve Lüleci, Ç. (2015). Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 11 (22): 61-96.
- BBC. (2018). *Kıbrıs, Türkiye'yi ikinci kez İtalyan sondaj gemisini engellemekle suçuyor*. Erişim Tarihi: 01.05.2021. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-43168271>
- BBC. (2019). *Doğu Akdeniz: Kıbrıs açıklarında doğalgaz arama krizi nasıl başladı, hangi ülke ne istiyor?*. Erişim Tarihi: 24.03.2022. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-48225246>
- Buzan, B. (1983). *People, States and Fear: The National Security Problem in International Relations*. Londra: Wheatsheaf Books.
- Buzan, B. ve Wæver, O. (2007). *Regions and Powers. The Structure of International Security* (5. Baskı). Cambridge: Cambridge University Press.
- Buzan, B., Wæver, O. ve de Wilde, J. (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. Boulder: Lynne Rienner.
- Catalano, T. ve Waugh, L. R. (2020). *Critical Discourse Analysis, Critical Discourse Studies and Beyond*. Cham: Springer.
- Chouliarakis, L. ve Fairclough, N. (1999). *Discourse in Late Modernity*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Dinçer, M. (2019). Kıbrıslı Rumlar ve Annan Planı. *Kıbrıs Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, 3 (5): 57-68.
- Eroğlu, H. (2002). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini Yaratan Tarihi Süreç Ve Son Gelişmeler. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 18 (54): 735-793.
- Fairclough, N. (1992) *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.
- Fairclough, N. ve Wodak, R. (1997). Critical Discourse Analysis. Teun van Dijk (Ed.), *Discourse as Social Interaction* içinde (s. 258-285). Londra: Sage.
- Fowler, R., Hodge, R., Kress, G. ve Trew, T. (1979) *Language and Control*. Londra: Routledge.
- Günel, A. (2010). Kıbrıs ve Kosova Sorunlarının Uluslararası Hukuk Açısından Karşılaştırılması. *Kıbrıs Araştırmaları Dergisi*, 16 (38): 111-177.
- Heraclides, A. (2010). *The Greek-Turkish Conflict in the Aegean: Imagined Enemies*. Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Hisarlıoğlu, F. (2019). *Güvenlikleştirme*. Güvenlik Yazıları Serisi, No: 24. https://trguvenlikportali.com/wp-content/uploads/2019/11/Guvenliklestirme_FulyaHisarli%C4%B1oglu_v.1.pdf
- McSweeney, B. (1996). Identity and Security: Buzan and the Copenhagen School. *Review of International Studies*, 22 (1): 81-93.
- Salter, M. B. (2008). Securitization and Desecuritization: A Dramaturgical Analysis of the Canadian Air Transport Security Authority. *Journal of International Relations and Development*, 11 (4): 321-349.
- Sayın, A. (2020). *Libya tezkeresi Meclis'ten geçti, Genel Kurul'da neler yaşandı?*. Erişim Tarihi: 01.05.2021. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-50978212>

- T. C. Cumhurbaşkanlığı. (2018a). Erişim Tarihi: 05.05.2021. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/90400/golgesinde-dogdugumuz-bayragin-altinda-olmek-bizim-icin-sereflerin-en-buyugudur>
- T. C. Cumhurbaşkanlığı. (2018b). Erişim Tarihi: 05.05.2021. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/92012/-ege-ve-kibris-basta-olmak-uzere-yakin-cevremizde-firsatcilik-yapmaya-kalkanlara-izin-vermeyiz->
- T. C. Cumhurbaşkanlığı. (2018c). Erişim Tarihi: 05.05.2021. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/94105/mgk-bildirisi-proje-teror-orgutlerine-acik-veya-gizli-destek-veren-ulkelerin-uluslararası-hukuka-uygun-hareket-etmeleri-gerek->
- T. C. Cumhurbaşkanlığı. (2018ç). Erişim Tarihi: 05.05.2021. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/99238/-star-rafinerisi-turkiye-nin-en-buyuk-yerlilestirme-projesidir->
- T. C. Cumhurbaşkanlığı. (2018d). Erişim Tarihi: 05.05.2021. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/99808/-akdeniz-de-ekonomik-ve-siyasi-h-kimiyet-kurmak-isteyenlere-firsat-vermeyecegiz->
- T. C. Cumhurbaşkanlığı. (2019a). Erişim Tarihi: 12.05.2021. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/101848/-yunanistan-dan-beklentimiz-feto-pkk-dhkp-c-gibi-teror-orgutu-mensuplarının-sigindiği-guvenli-bir-ülke-h-line-gelmemesidir->
- T. C. Cumhurbaşkanlığı. (2019b). Erişim Tarihi: 12.05.2021. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/102238/-dogu-akdeniz-ve-karadeniz-deki-dogal-gaz-ve-petrol-haklarimizi-en-iyi-sekilde-degerlendirmekte-kararliyiz->
- T. C. Cumhurbaşkanlığı. (2019c). Erişim Tarihi: 12.05.2021. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/105622/-kuzey-kibrisli-kardeslerimizin-turk-soydaslarimizin-haklarini-sonuna-kadar-korumakta-kararliyiz->
- T. C. Cumhurbaşkanlığı. (2019ç). Erişim Tarihi: 12.05.2021. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/105712/-vatanimizin-bekasi-ve-milletimizin-istikbali-bizim-icin-her-turlu-hesabin-uzerindedir->
- T. C. Cumhurbaşkanlığı. (2019d). Erişim Tarihi: 12.05.2021. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/108302/-dogu-akdeniz-de-turkiye-yi-ve-kuzey-kibris-turk-cumhuriyeti-ni-yok-sayan-hicbir-proje-hayata-gecirilemez->
- T. C. Cumhurbaşkanlığı. (2019e). Erişim Tarihi: 12.05.2021. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/109309/-artik-sahada-sozunu-soyleyen-ve-bunun-gereklerini-yaparak-netice-alabilen-bir-turkiye-var->
- T. C. Cumhurbaşkanlığı. (2019f). Erişim Tarihi: 12.05.2021. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/109324/-dogu-akdeniz-de-kuru-gurultuye-pabuc-birakmadik->
- T. C. Cumhurbaşkanlığı. (2019g). Erişim Tarihi: 12.05.2021. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/109455/-sinirlarimizda-kurulan-teror-tuzaklari-ve-ekonomimize-yapilan-saldirilar-bizi-hedeflerimize-ulasmaktan-alikoyamaz->
- T. C. Cumhurbaşkanlığı. (2019ğ). Erişim Tarihi: 19.05.2021. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/112209/-turkiye-nin-hicbir-ülkenin-topraginda-hicbir-toplumun-ozgurlugunde-veya-cikarlarinda-gozu-yoktur->
- T. C. Cumhurbaşkanlığı. (2019h). Erişim Tarihi: 19.05.2021. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/113667/-savunma-sanayimiz-tum-kusatmalari-etkisiz-h-le-getirebilecek-kabiliyete-ulasmistir->
- T. C. Cumhurbaşkanlığı. (2019ı). Erişim Tarihi: 19.05.2021. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/113744/-tanap-ülkemizin-bariscil-vizyonunun-en-somut-nisanesidir->

- T. C. Cumhurbaşkanlığı. (2019i). Erişim Tarihi: 19.05.2021. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/113760/-dayanisma-ve-beraberlik-ruhu-nato-yu-ayakta-tutan-sutunlardir->
- T. C. Cumhurbaşkanlığı. (2019j). Erişim Tarihi: 19.05.2021. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/113822/-uluslararası-deniz-hukuku-uluslararası-hukuktan-dogan-haklarimiz-neyse-sonuna-kadar-takipcisi-olacagiz->
- T. C. Cumhurbaşkanlığı. (2019k). Erişim Tarihi: 19.05.2021. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/114055/-turkiye-ne-suriye-de-attigi-adimlardan-ne-de-libya-ile-vardigi-mutabakattan-kesinlikle-geri-donmeyecektir->
- T. C. Cumhurbaşkanlığı. (2019l). Erişim Tarihi: 19.05.2021. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/114144/-bugun-turkiye-gelecegine-dun-oldugundan-cok-daha-guvenle-ve-umutla-bakiyor->
- T. C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı. (2020). *Doğu Akdeniz Denkleminde Stratejik Adım: Türkiye-Libya Mutabakatı*. İstanbul: Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları.
- T. C. Dışişleri Bakanlığı. (2018). Erişim Tarihi: 01.05.2021. https://www.mfa.gov.tr/no_-265_-gkry-nin-sozde-ruhsat-sahasi-icin-uluslararası-sirketlere-daveti-hk.tr.mfa
- Temizer, M. (2020). Türkiye'nin denizlerdeki enerji filosu. Erişim Tarihi: 01.05.2021. <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/turkiyenin-denizlerdeki-enerji-filosu/1949802>
- Tiryakioğlu, M. B. (2019). *Doğu Akdeniz'de enerji denklemi-1*. Erişim Tarihi: 01.05.2021. <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/dogu-akdenizde-enerji-denklemi-1/1474137>
- Vuori, J. A. (2008). Illocutionary Logic and Strands of Securitization: Applying the Theory of Securitization to the Study of Non-democratic Political Order. *European Journal of International Relations*, 14 (1): 65–99.
- Wæver, O. (1989). *Security, the Speech Act: Analysing the Politics of a Word*. Kopenhagen: Center for Peace and Conflict Research.
- Wæver, O. (1995). Securitization and Desecuritization. Ronnie D. Lipschutz (Ed.), *On Security* içinde (s. 46-86). New York: Columbia University Press.
- Wæver, O. (2007). *Climate Change: The Security Issue of the Future?*. Coventry: University of Warwick.

EXTENDED SUMMARY

Purpose

The aim of this study is to investigate how Turkey securitized the Eastern Mediterranean (EM) after the hydrocarbon exploration conflict between Turkey and the Greek Administration of Southern Cyprus (GASC) in the EM.

Methodology

The theory used in this study is the theory of securitization and belongs to the Copenhagen School, and Critical Discourse Analysis was used as a research method. In the Critical Discourse Analysis, Fairclough's Three-Dimensional Critical Discourse Analysis was highlighted. The concept of securitizing speech act in securitization theory and Fairclough's Three-Dimensional Critical Discourse Analysis were found to be compatible with each other in terms of the feasibility of this study. The President of the Republic of Turkey, Mr. Recep Tayyip Erdoğan, was taken as the securitizing actor in the study. Therefore, securitizing speech acts were obtained from the statements of the President.

Findings

Turkey has long-standing disputes with the GASC in the EM. The first of these disagreements is about the political status of the Turks living in the north of Cyprus. Turkey recognizes the northern part of Cyprus as a separate state and claims it has rights as a state. The south side of the island claims that it is the only representative of the whole island. Another problem is the conflict between the continental shelf and the exclusive economic zone (EEZ) borders between Turkey and the GASC. The hydrocarbon exploration dispute in the EM is a continuation of this problem. The hydrocarbon exploration conflict in the EM, which started in 2018, has pushed Turkey to create new policies for the region. These new policies were created with the securitization of the EM. In the study, it was stated that both Turkey and the Turkish Republic of Northern Cyprus would never give up their rights in the EM, and it was explained what securitizing measures were taken in this direction.

This study covers the period between 2018 and 2020. As a result, the securitizing measures taken were announced year by year. The GASC has divided its surroundings into 13 parcels that it claims to belong to. Most of these 13 parcels coincide with both Turkey's continental shelf and its exclusive economic zone. In addition, the GASC granted hydrocarbon exploration licenses to international companies in these parcels. Turkey has not remained incurious to hydrocarbon exploration attempts in these regions, which it also stakes out a claim. As a matter of fact, the hydrocarbon exploration conflict in the EM started with the removal of the drilling ship belonging to the ENI company licensed by the GASC from the region by warships belonging to Turkey. After this incident in February 2018, there has been an increase in the discourse of securitizing the EM the first securitizing measure taken by Turkey regarding the hydrocarbon conflict in the EM was the acquisition of the "Fatih" drilling ship. Until the Fatih drilling ship was purchased, Turkey did not have a ship in its inventory that could both search and extract hydrocarbons. After the Fatih drilling ship was purchased, it started its first mission in the EM. The securitizing measure taken in 2019 is the agreements made with Turkey and the Libyan Government of National Accord. The "Maritime Jurisdiction Limitation Agreement" and the "Security and Military Cooperation Agreement" with Libya are the securitizing measures taken by Turkey in 2019 regarding the hydrocarbon exploration dispute in the Eastern Mediterranean. This situation can be explained as follows: The "Maritime Jurisdiction Limitation Agreement" with Libya is the first continental shelf and EEZ border agreement between Turkey and a government recognized by the United Nations in the Mediterranean. Thus, Turkey aimed to make its theses on the EM compatible with international law.

Conclusion and Discussion

Turkey has had an intense foreign policy agenda since the Arab Spring that started in 2011. The civil war that broke out after the Arab Spring's leap to Syria still continues and shapes Turkey's policies towards the Middle

East and its southern neighbors. The Syrian Civil War, the migration of Syrians to Turkey, the emergence of the DAESH terrorist organization, the PYD-YPG's efforts to control northern Syria, the downing of the Russian plane within the Turkish airspace, the S400 air defense system agreement signed with Russia, negative reception of the S400 agreement by the USA and NATO are just a few examples of the problems Turkey has experienced in foreign policy in the recent past. The most recent addition to all these problems is the hydrocarbon exploration dispute in the EM. The hydrocarbon exploration dispute in the EM has once again brought to light the differences of opinion between Turkey, the GASC and Greece. The process of securitization of the EM can be seen as a natural foreign policy process, as Turkey is directly affected by all the events going on around it.

As stated in this study, it is clearly seen that Turkey took two securitization measures in the process of securitizing the EM. The first of these is the Fatih drilling ship's start of hydrocarbon exploration and extraction activities in the EM. With the Fatih drill ship, Turkey has reached the capacity to explore and extract hydrocarbons in the seas on its own, and it has done this in the region where Turkey is experiencing the most tension in the seas at that time, which is what makes the Fatih drill ship so important. The second securitizing measure taken is the agreements between Turkey and Libya. The importance of these agreements is that Turkey has signed a continental shelf and EEZ border agreement with a state for the first time in the Mediterranean. With these agreements, especially with the "Agreement on the Limitation of Maritime Jurisdiction in the Mediterranean", Turkey has made its theses in the EM compatible with international law.

It is clear that Turkey's securitization process in the EM will continue according to the future developments. However, it would not be wrong to say that the EM issue has become de-securitized, thanks to the results of the securitizing measures taken.